

We are the World of Welding Solutions

Member of the BÖHLER-LEIBHOLZ Group

Reparatie- en onderhoudslassen

Johan Cobben

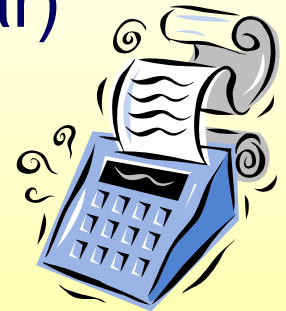
Reparatie- en onderhoudslassen

- Wetenschap van vage veronderstellingen gebaseerd op twijfelachtige gegevens afgelezen van niet werkende instrumenten, verricht met 'n uitrusting van bedenkelijke onnauwkeurigheid, door personen met een zekere onbetrouwbaarheidsgraad en een gegarandeerd verdachte mentaliteit!!!!!!!

Reparatie- en onderhoudsclassen

Inleiding

- ROL hoog kostenplaatje (ca. 10% per jaar)
- Algemeen denkt men:
Nieuw beter en goedkoper! Niet reëel!
- Reparatie KAN beter en goedkoper zijn...

Reparatie- en onderhoudsclassen

Inleiding

➤ Voorraadkosten (p/j-% aanschafwaarde)

○ Rente	6 %
○ Afschrijving	10 %
○ Veroudering	5 %
○ Huur, transport, loon	5 %
○ Administratie, ink.kosten	3 %
○ Verzekering	<u>1 %</u>
Totaal	29 %

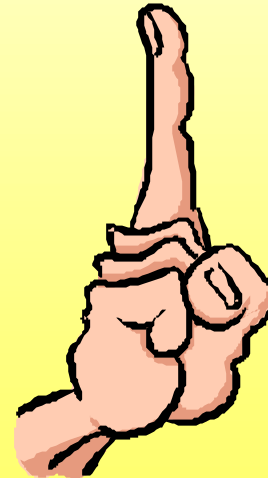
Reparatie- en onderhoudslassen

Inleiding

➤ DUS:

Kostenbesparing door
kleinere voorraadbeheer!!

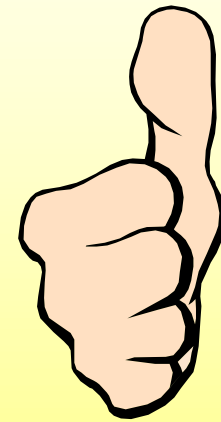
➤ Reparatielassen een optie??

Reparatie- en onderhoudsclasses

Inleiding

➤ Ja, voorwaarde:

➤ **WEL OP JUISTE WIJZE UITVOEREN!!**

Reparatie- en onderhoudslassen

Inleiding

➤ Problematiek tov nieuw:

- Hoog improvisatie vermogen
- Hoog risico tot mislukken
- Veelzijdigheid/vakmanschap lasser
- Verschil in economische belangen

Reparatie- en onderhoudslassen

Inleiding

- Probleemgebieden ROL (afspraak BTL)
  - Herkenning onbekend werkstukmateriaal
  - Lassen van gietijzer
  - Lassen van moeilijk lasbaar staal
  - Slijtvast oplassen

Reparatie- en onderhoudslassen

Inleiding

- Probleemgebieden ROL (afspraken BTL)
  - Herkenning onbekend werkstukmateriaal
  - Lassen van gietijzer
  - Lassen van moeilijk lasbaar staal
  - Slijtvast oplassen

Reparatie- en onderhoudslassen

Herkenning onbekend werkstukmateriaal

- Via normen/handelsbenamingen
- Mechanische bepaling

- Ch. analyse
- Microscopisch onderzoek
- Hardheidsmetingen

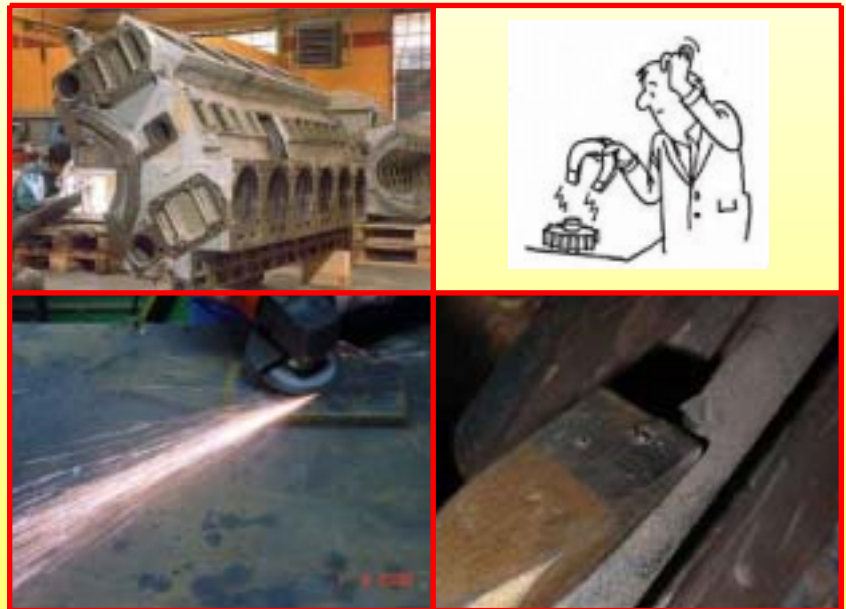
- Dure, soms niet wenselijke, tijdrovende methode

Reparatie- en onderhoudslassen

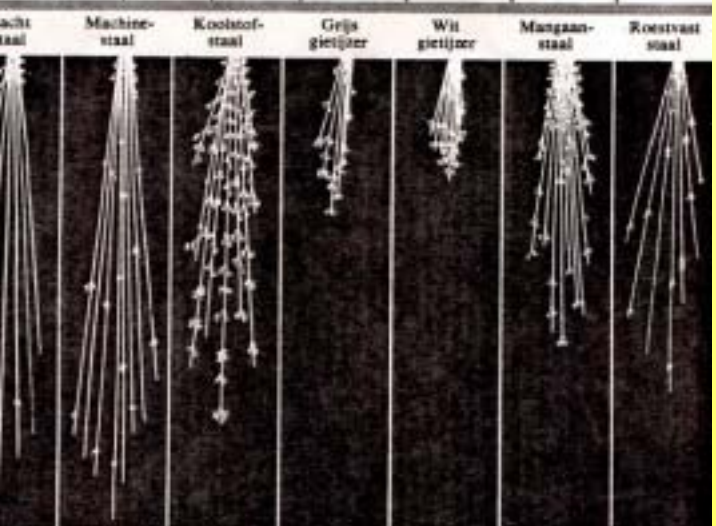
Herkenning onbekend werkstukmateriaal

➤ Eenvoudige methoden voor identificatie

- Visuele beoordeling
- Magneet test
- Haktest
- Hardingslas test
- Vijltest (tot 450 HB)
- Slijptest

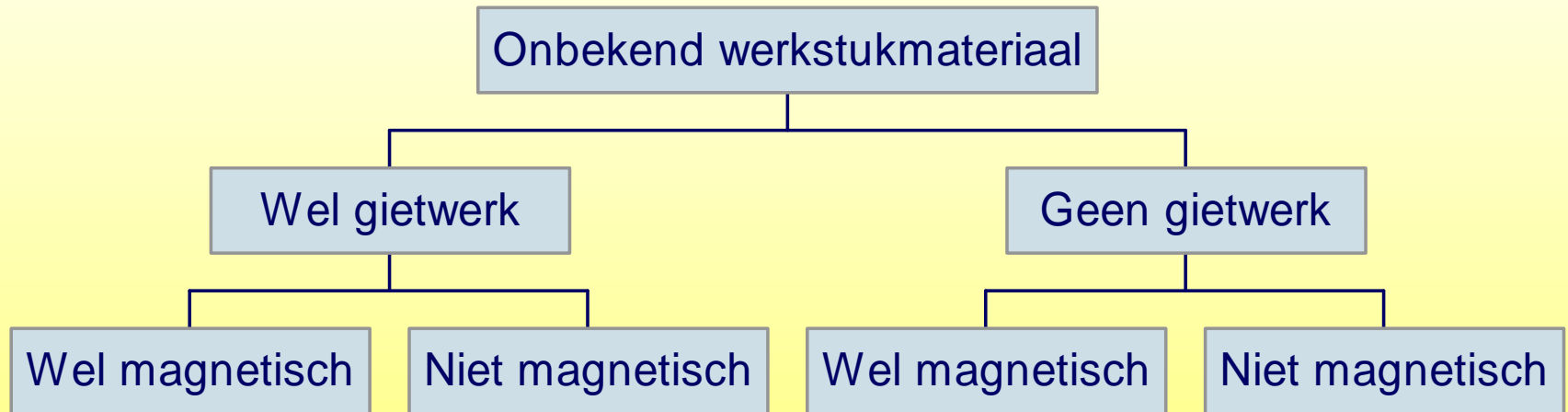

Staalsoort	Vonken	Lengte	Kleur bij slijpsteen	Kleur aan einde streep	Aantal explosies	Explosie type
acht staal	veel	lang	strogeel	wit	zeer weinig	vonken
machinestaal	veel	lang	wit	wit	weinig	vonken
koolstofstaal (gereedschap staal)	matig veel	lang	wit	wit	zeer veel	sterren
grijs gietijzer	weinig	kort	rood	strogeel	veel	sterren
wit gietijzer	zeer weinig	zeer kort	rood	strogeel	weinig	sterren
mangaanstaal	matig veel	matig	wit	wit	veel	sterren
roestvast staal (niet roestvast staal)	vrij weinig	matig lang	tot strogeel	wit	matig	vonken

Reparatie- en onderhoudsclassen

Herkenning onbekend werkstukmateriaal

enzovoort.....

Reparatie- en onderhoudslassen

Inleiding

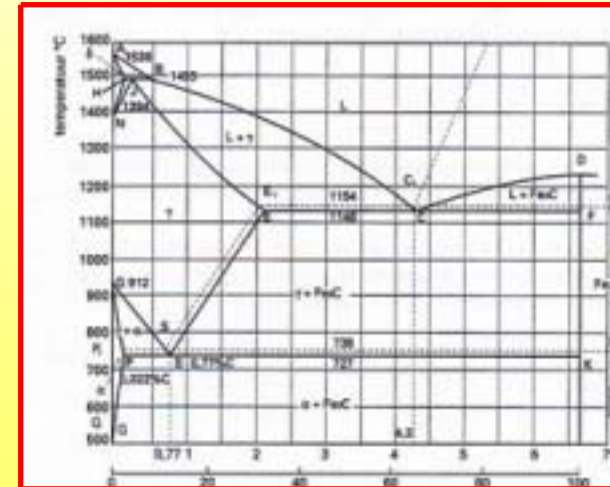
- Probleemgebieden ROL (afspraken BTL)
  - Herkenning onbekend werkstukmateriaal
  - Lassen van gietijzer
  - Lassen van moeilijk lasbaar staal
  - Slijtvast oplassen

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van gietijzer

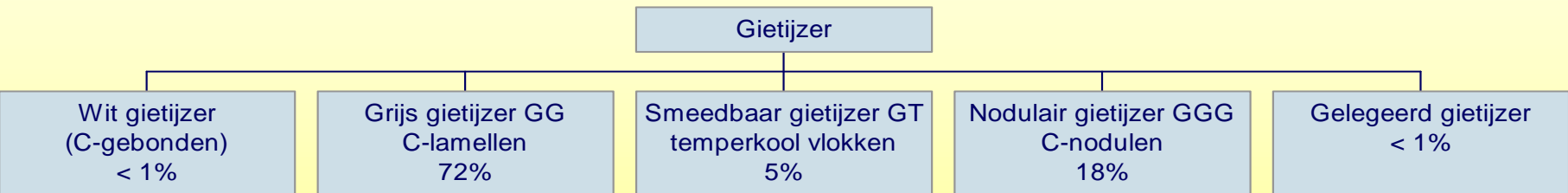
➤ Waarom Gietijzer?

- Makkelijk te gieten in moeilijke vormen
- Lage smelttemperatuur (1150-1250°)
- Hoge demping
- Goede loop-, glij-eigenschappen
- Goed bewerkbaar
- Weinig krimp cq. krimpspanningen
- Legeren: slijt-, corrosie- en hittevast
- Gunstige prijs

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van gietijzer

Restant is gietstaal 3-5% - GS

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van gietijzer

➤ Lamellair grijs Gietijzer (4 van de 5)

- C ongebonden in lamellen
- Breukvlak grijs
- Moeilijk lasbaar

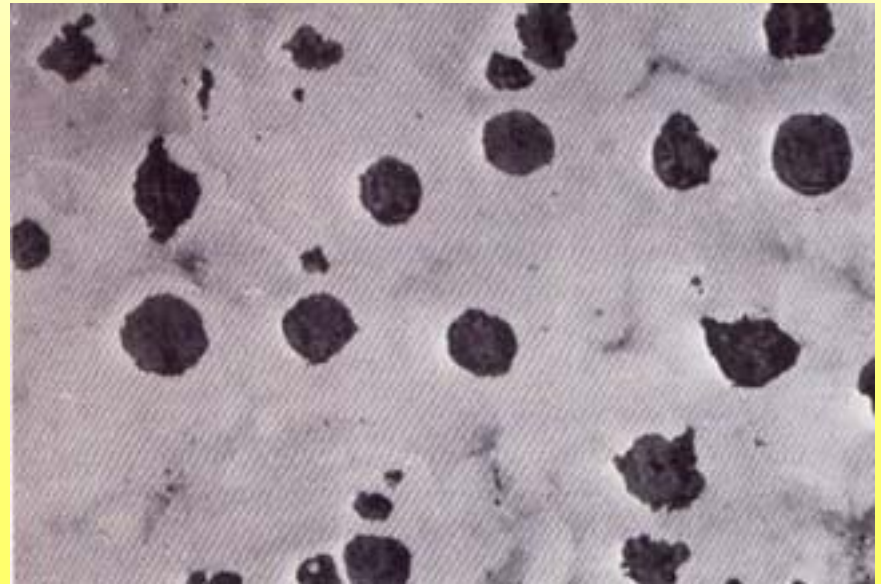

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van gietijzer

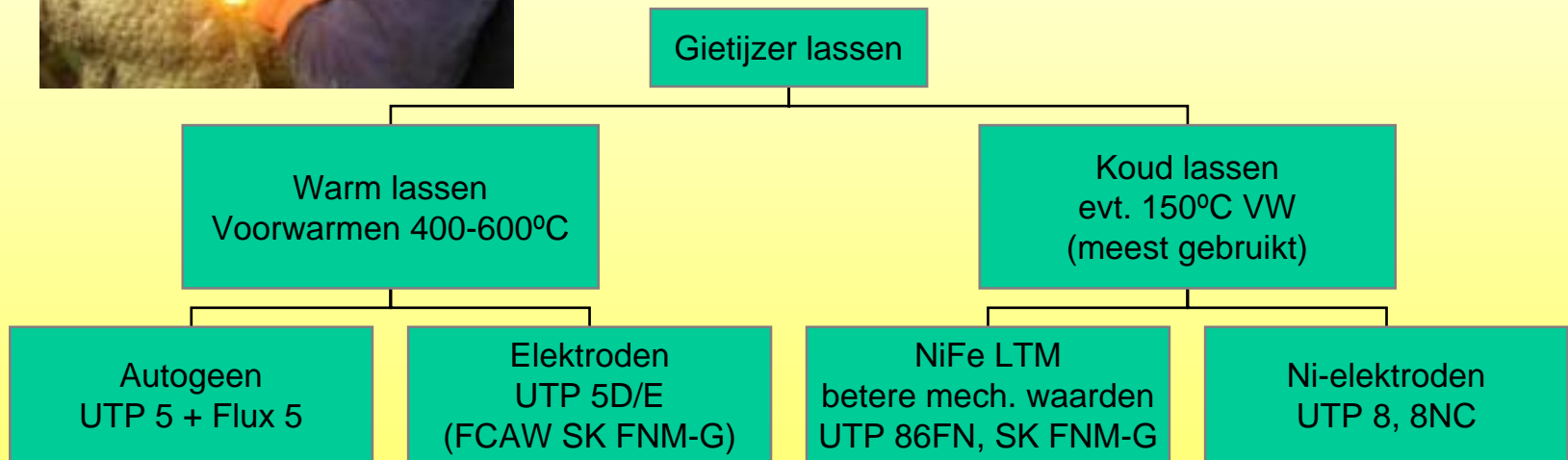
➤ Nodulair grijs gietijzer (1 van de 5)

- C ongebonden in nodulen (Mg toevoeging)
- Breukvlak grijs
- Goed lasbaar

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van gietijzer

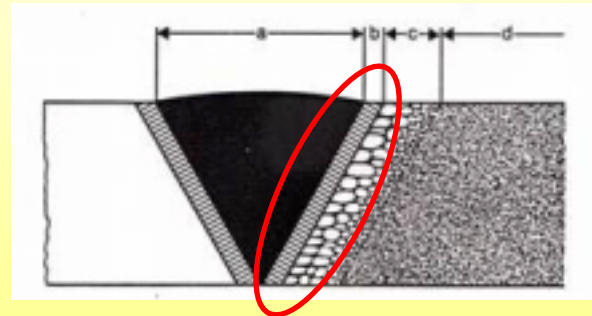

Reparatie- en onderhoudslassen

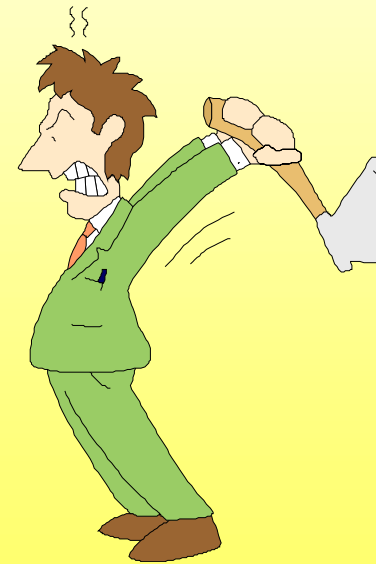
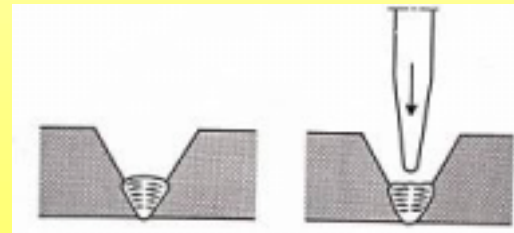
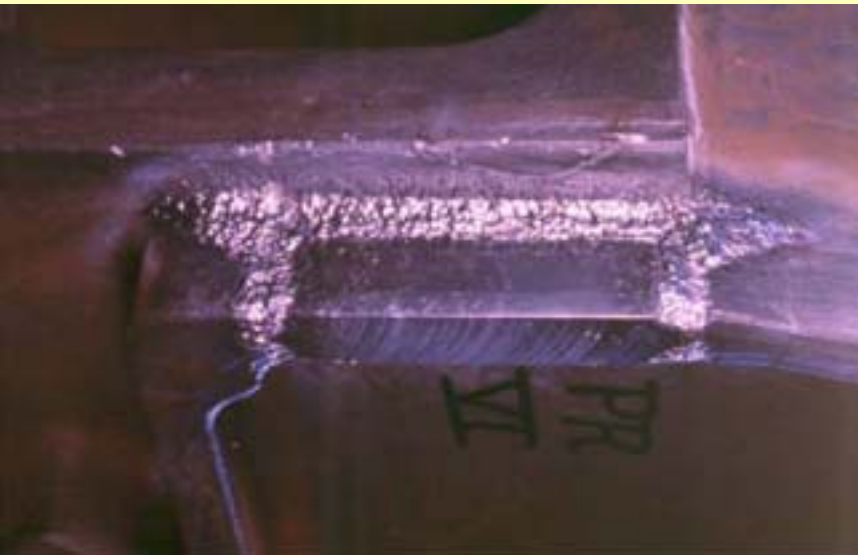
Lassen van gietijzer

➤ Probleemstelling bij het koudlassen

- structuurveranderingen (martensiet/witstolling)

- a: lasmetaal (opname C)
- b: smeltlijn
- c: HAZ
- d: niet beïnvloedde zone

Reparatie- en onderhoudslassen

Inleiding

- **Probleemgebieden ROL (afspraken BTL)**
  - Herkenning onbekend werkstukmateriaal
  - Lassen van gietijzer
  - Lassen van moeilijk lasbaar staal
  - Slijtvast oplassen

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van moeilijk lasbaar staal

➤ Kenmerken

- Hoog C-gehalte ($> 0,35\%$)
- Hoog koolstofequivalent ($> 0,52-0,85$)
- Sterk hardbaar
- Beperkt lasbaar

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van moeilijk lasbaar staal

➤ Overzicht C-stalen algemeen

- 0 - 0,3% C : constructie stalen
- 0,3 - 0,6% C : gietstaal/machine staal
- 0,6 - 0,9% C : machinestaal/gereedschapstaal
- 0,9 - 1,2% C : gereedschapstalen

DOELGROEP

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van moeilijk lasbaar staal

➤ Meest voorkomende soorten

- C45
- 42 CrMo 4
- 42 MnV 7
- gereedschapstaal
- gietstaal
- mangaanstaal (niet magnetisch, austenitisch)
- pantserstaal
- verenstaal

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van moeilijk lasbaar staal

- Koolstof (C) negatieve invloed op lasbaarheid

- Nog meer elementen voor ellende?
  - Ja, opgenomen in formule:

  - Koolstofequivalent:
$$CE = \%C + \frac{\%Mn}{6} + \frac{Cr+Mo+V}{5} + \frac{Ni+Cu}{15}$$

  - Problemen vanaf $CE > 0,52$ (bv. 42CrMo4 = 0,77)

Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van moeilijk lasbaar staal

➤ Probleemstelling

- Door lassen opharding in HAZ (evt. in las)
- Krimpspanningen leidt evt. tot scheurvorming
  - Hoog C
  - Waterstof (koudscheuren < 200°C, na 24-48 uur)
  - spanningen

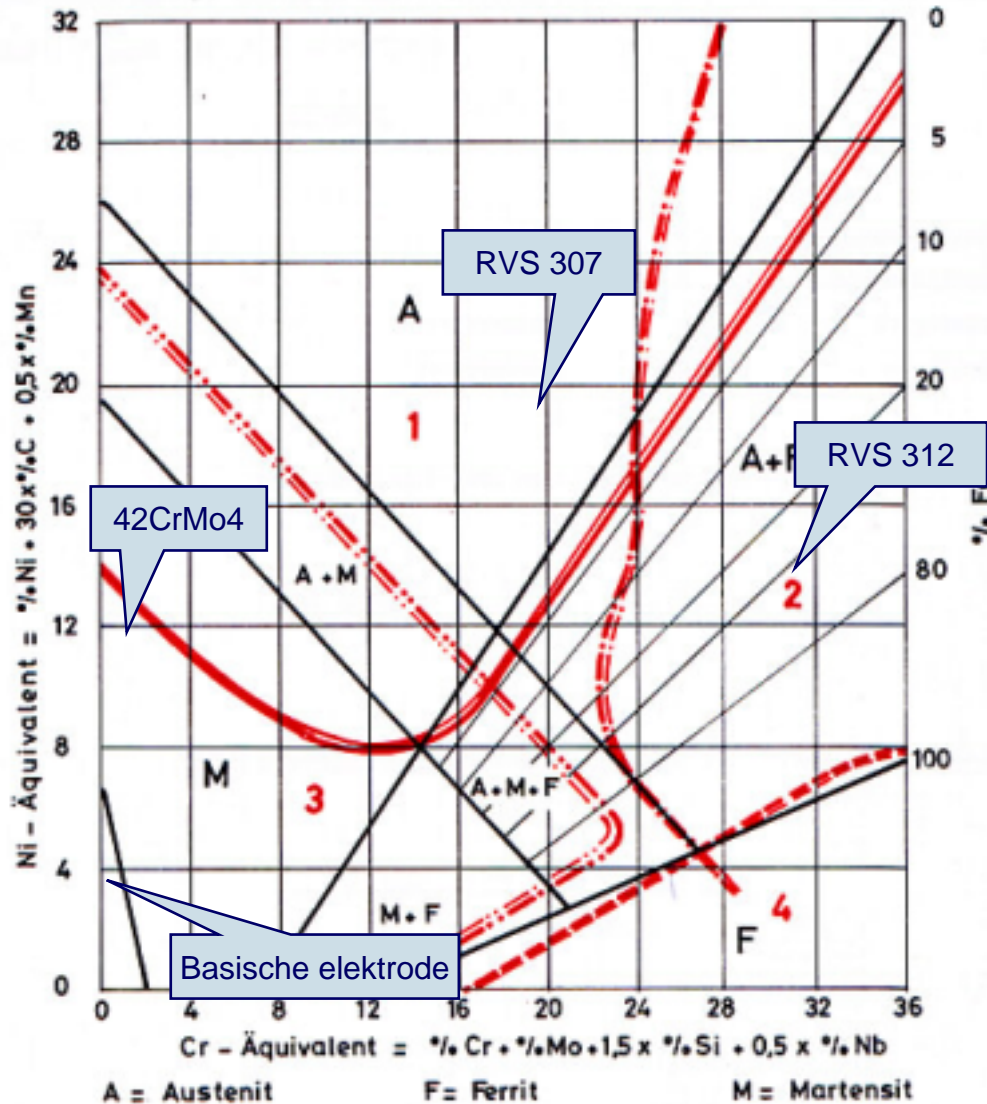
Reparatie- en onderhoudslassen

Lassen van moeilijk lasbaar staal

➤ Remedie:

- Voorwarmen
- Gebruik
  - Basische elektroden? of.....
  - Speciale reparatie elektroden?

Schaeffler Diagram

- A= Austenietgebied (warmscheuren)
- A+F= Austeniet+ferriet (sigmafase)
- F= Ferrietgebied (korrelgroeï > 1150°C)
- M= Martensietgebied (koudscheuren)

- Voordeel gebruik van AISI 307 / 312
  - ❑ Minder gevoelig voor waterstofscheuren
  - ❑ Hoge mate ongevoelig voor C-opname
  - ❑ Lasmetaal blijft in hoge mate scheurongevoelig
  - ❑ Sterk, hoog % rek, minder gevoelig voor krimp
  - ❑ Lagere voorwarmtemp. (RT tot 150-200°C)

➤ Problemen gebruik ongelegeerde elektroden

- Koolstofopname in las
- Hogere vastheid
- Lagere rek
- Verhoogd risico
- Waterstofscheuren
- Voordeel: goedkoper

C 45

Mn-staal

Reparatie- en onderhoudslassen

Inleiding

- Probleemgebieden ROL (afspraken BTL)
  - Herkenning onbekend werkstukmateriaal
  - Lassen van gietijzer
  - Lassen van moeilijk lasbaar staal
  - Slijtvast oplassen

Reparatie- en onderhoudslassen

slijtvast oplassen

➤ Bestrijding slijtage mbv o.a. oplassen

➤ Lasprocessen

- MAG massief en gevuld
- TIG
- Elektroden
- OP/ES

Reparatie- en onderhoudslassen

slijtvast oplassen

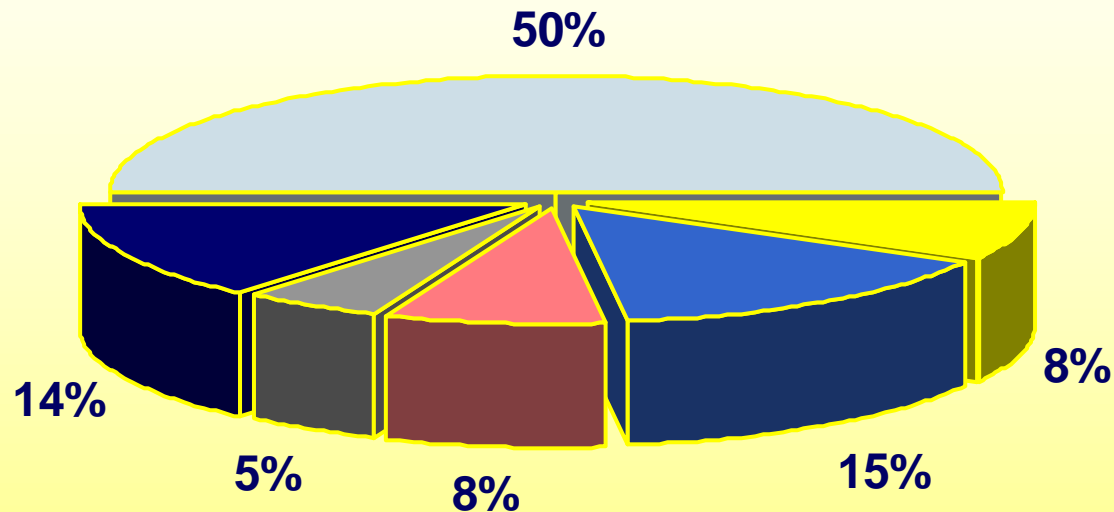
➤ Waarom slijtvast oplassen?

- Verlenging levensduur
- Goedkopere basismaterialen mogelijk
- Minder snel maatverlies, hogere produktiviteit
- Minder reserve-onderdelen nodig

➤ Belangrijk: slijtagevorm!!

Reparatie- en onderhoudslassen

slijtvast oplassen

- Abrasieve slijtage
- Erosieve slijtage
- Adhesieve slijtage
- Deformatie
- Corrosieve slijtage
- Overige slijtage

Corrosie

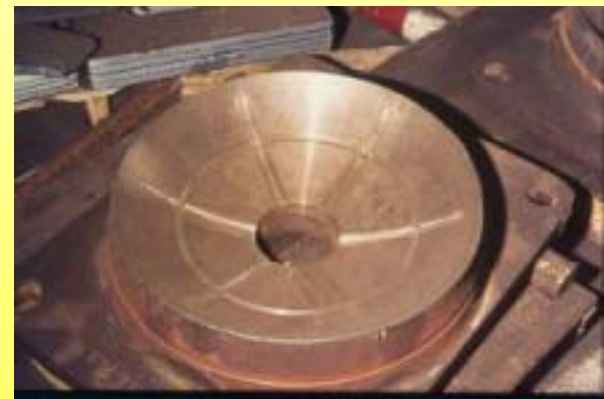
Deformatie

Erosie

Abrasie

Adhesie

Reparatie- en onderhoudslassen

slijtvast oplassen

➤ Grote keus in lasmaterialen

○ Fe-basis (Fe-C-Cr-Mo-Nb-W-V-Mn)

meest gebruikt

○ Co-basis (Stellite 1, 6, 12, 21)

○ Ni-basis

○ Cu-basis (Cu-Al-Mn-Fe, zgn brons)

○ W-Carbide + Fe (NiCrB-matrix)

➤ Maar.....welke kiezen we nu???

Reparatie- en onderhoudslassen

slijtvast oplassen

Keuzetabel

Laag - weerstand tegen abrasieve slijtage - Hoog			Laag Weerstand tegen hoge temp. & corrosie Hoog
Austenitische Mn & Cr-Mn stalen (UTP BMC, AP-O FOX A7-A, SK 402-O(G))	Laag-gelegeerde stalen UTP DUR serie, SK 350-600-G, 258TiC-O(G)	Wolframcarbide composieten UTP 75, SK 900-O (Ni)	
Martensitische roestvaste stalen FOX CN 13/4, KW 10, SK 420-O			
Austenitische Cr-Ni stalen	Snelstalen UTP 690, SK D.-G UTP 73 G-serie, SK 258TiC-O(G)	Austenitische & martensitische hoog Cr stalen SK A43-O, A45-O, 255-O Ledurit serie	
Kobalt & Nikkel basis legeringen Stellieten, UTP 776Kb			
Hoog - weerstand tegen stootbelastingen - Laag			

Pulprotor met UTP 7502 (W-carbiden in soldeer)

Messen houtversnipperaar

Slijtage graafbakken Hardox 400.

Opgelast met FCAW type 5,6 C - 22 Cr - 7 Nb

(SK A43-O) Bron: Corus Dhr. W. Hadders

Oplassen loopwielen

BM: 49CrMo4

LTM: SK 402-O

Opharding door deformatie tot HRc 40.
Bron Corus Hr. W. Hadders

Bussen van 316L

Aantasting door zinkoxyde

Oplassing SK Stelkay 12-G

Bron: CORUS, Dhr. W. Hadders

Kolenvergruizer SK A43-O

Rails oplassen SK 402-O

Oplassen rupsketting SK AP-G

Boorkop UTP Ledurit 61

Waaier met UTP A DUR 600

Wormwielen huisafval UTP AF 7118

Inlassen tanden voor grondverzet

Bedankt voor uw aandacht

